

Rozelínia ničivá

Taxonomicky rozelínia ničivá (*Dematophora necatrix*, syn. *Rosellinia necatrix*) je mikroskopická huba, ktorá patrí do triedy *Sordariomycetes*, radu *Xylariales*, čeľade *Xylariaceae* a rodu *Dematophora*. Jej hlavnou hostiteľskou rastlinou v našich klimatických podmienkach je vinič. Tento koreňový patogén sa vyskytuje na území Európy. Na Slovensku sa vyskytuje v malej miere, teda v oblastiach pestovania viniča. Ide o askomycetovú mikroskopickú hubu, ktorá žije ako saprofyt v pôde, čo umožňuje výskyt v infikovaných oblastiach na dlhší čas. Rast mycélia môže nastať pri teplotách v rozmedzí 5-30°C a pri hodnotách pH medzi 6-8 v pôdnom prostredí. Charakteristickým príznakom je vznik fyzickej deštrukcie koreňového systému, ktorá sa prejavuje na nadzemných častiach rastlín.

Počiatkové príznaky zahŕňajú pokles vitality, spomalený rast a riedke olistenie rastliny. Sekundárne príznaky zahŕňajú vädnutie listov, chlorózu, opadávanie listov až odumieranie konárov. Ďalším rozlišovacím znakom je prítomnosť bieleho mycélia rastúceho na povrchu koreňov, v pôde a pod alebo na povrchu kôry. Vývoj choroby býva pomalý (úhyn nastáva po niekoľkých rokoch postupného poklesu) alebo veľmi rýchly (náhle vädnutie nastáva po období sucha). Rýchlosť prejavu sa nadzemných príznakov závisí od environmentálnych a pôdných faktorov (teplota, vlhkosť, zdravotný stav rastlín a virulencia patogénov). Patogén je schopný sa rozšíriť na susedné rastliny, pričom tie vo vzájomnej tesnej blízkosti postupne odumierajú. Takisto treba spomenúť, že patogén je ťažké diagnostikovať, lebo príznaky na listoch a koreňoch sú nešpecifické. Často sa chybné považuje za koreňovú hnilobu spôsobenú inou mikroskopickou hubou (*Phytophthora*).

Možnosti kontroly sú veľmi obmedzené kvôli odolným štruktúram patogénu a hlbokému prenikaniu do pôdy. Na chemickú ochranu nie sú autorizované v SR žiadne chemické prípravky na ochranu rastlín. Základ ochrany tvorí najmä prevencia a využívanie rezistentných odrôd. Za dôležité preventívne opatrenie sa pokladá výber vhodného stanovišťa a vyhýbanie sa vlhkým, zamokreným, ťažkým a kyslým pôdam, lebo tie podporujú rozvoj tejto huby. Preventívne tiež pôsobí rýchle odstránenie napadnutých zvyškov rastlín z vinohradov ich spálením, aby sa zabránilo akémukoľvek rozptýleniu. Dobrá príprava pôdy pred výsadbou môže zlepšiť kontrolu huby. Napríklad solarizácia môže pomôcť obnoviť zdravie a úrodnosť pôdy. Ide o metódu dezinfekcie pôdy, ktorá spočíva v pokrytí navlhčenej pôdy tenkým priehľadným plastovým filmom po dobu 4-6 týždňov v priebehu roka. Zvýši teplotu pôdy a spôsobuje zmeny v mikrobiálnej pôdnej komunite, ale aj chemické a fyzikálne zmeny pôdy. Potenciálom v biologickej ochrane by mohli byť prípravky na báze rhizobaktérií, ktoré podporujú rast rastlín a *Trichoderma* spp.

Ing. Maroš Lučaj
ÚKSÚP – OOR
10.01.2025